

Ogłaszamy III-cią subskrypcję na drzeworyty!

Tradycja subskrypcji „ABC”

Subskrypcje, ogłaszane przez „ABC”, na drzeworyty wybitnych grafików polskich, mają już swoją tradycję. Blisko 3500 drzeworytów sprzedanych w ciągu dwóch subskrypcji świadczy o rozpoznawczym się zamilowaniu do grafiki i o potrzebie prawdziwie artystycznego, a jednocześnie dostępnego w cenie dzieła sztuki, żywo odczuwanej przez społeczeństwo.

Z drugiej strony, powodzenie subskrypcji jest najwymowniejszym świadectwem, iż dzieła, jakie artyści nadesłali na subskrypcję, stały na bardzo wysokim poziomie i swą siłą atrakcyjną mogły przyciągnąć dosłownie wszystkich: w subskrypcji zgłaszali zamówienia i ci, którzy może po raz pierwszy zetknęli się z grafiką i wybredni kolekcjonerzy; obok nazwisk znanych uczonych, literatów, wojskowych, lekarzy, adwokatów, znajdowały się nazwiska przedstawicieli zawodów rzemieślniczych, tramwajarzy, kolejarzy, drobnych oficjalistów, woźnych, robotników i t. p.

Okazało się, że między społeczeństwem a grafiką stała dotąd murem tylko wysoka cena, i że przy obniżeniu ceny, przy dostosowaniu jej do kieszeni zubożałego przeciętnego człowieka pracy, a zarazem przy pewnej propagandzie prasowej — grafika polska może liczyć na zbyt olbrzymi.

Akcja, tak szczęśliwie rozpoczęta przez nasze pismo w r. 1933, rozwijała się od tej pory, ogarniając coraz liczniejszy zastęp i artystów — grafików i subskrybentów i wywołując w polskiej grafice prawdziwy przewrót.

Grafika, która — zdawałoby się — ze względu na trudność zbrnięcia dla dzieł graficznych, jest tylko sztuką dla wąskiego koła jej miłośników, stała się bodaj że najpopularniejszą w tej chwili gałęzią sztuk plastycznych.

Pierwsza i druga subskrypcja

Czytelnicy nasi zapewne przypominają sobie, że pierwsza subskrypcja (w r. 1933) powstała wskutek polemiki prasowej, prowadzonej na łamach działu artystycznego „ABC”. Postawiono pytanie: dlaczego polskie drzeworyty są tak drogie? — a gdy graficy odpowiedzieli, że — muszą być drogie, gdyż mają mały zbyt — redakcja „ABC” zaproponowała taki układ: jeżeli na każdy drzeworyt znajdzie się 20 nabywców, cena zostanie obniżona mniej więcej pięciokrotnie i dla subskrybentów nie będzie przekraczać 10 złotych. Układ zawarto i — ogłoszona subskrypcja przeszła najśmielsze oczekiwania: czytelnicy nasi zamówili 1638 drzeworytów, czego Warszawa dała 959 zamówień, a prowincja 679. Do subskrypcji zgłosiło swe prace 12 grafików, przyczem połowa spośród nich dostała powyżej setki zamówień, a mianowicie: Bartłomiejczyk 323, Cieślowski 310, Skoczylas 243, Chrostowski 193, Goryńska 152, Kulisiewicz 102. Pokażne również ilości drzeworytów zamówiono u Konarskiej, Duninówny, Wasowicza, Gardowskiej, Gardowskiego i Podolskiego.

Druga subskrypcja, organizowana na jesień r. ub. (1934), podobnie jak i pierwsza w ścisłym porozumieniu ze stowarzyszeniem „Ryt”, przewyższała pierwszą zarówno ilością i różnorodnością zgłoszonych drzeworytów, jak i ilością zamówień.

Nie brał już w niej udziału nieodżałowanej pamięci Wład. Skoczylas, który osierocił wówczas polską grafikę. Powiększyło się jednak koło artystów, przeznaczających swe prace na subskrypcję o Stefana Mrożewskiego, Ludwika Tyrowicza i o trzech, wówczas nowoprzyjętych, członków „Rytu”: Salomeę Hładki, Edwarda Manteuffla i Konstantego Sopoćkę. Ogółem w drugiej subskrypcji wystąpiło 15 grafików.

Ilość zamówień — wyniosła 1824, z czego 1120 przypadło na Warszawę, a 704 na prowincję. W pierwszej subskrypcji rekordowa ilość zamówień na jeden drzeworyt wynosiła 323; a w r. 1934. w drugiej subskrypcji — 385; 6 drze-

worytów zgrupowało ponad setkę zamówień, a mianowicie: St. Ostoję — Chrostowski („Ucieczka”) — 385; T. Cieślowski („Stare miasto”) — 352; Edm. Bartłomiejczyk („W lany poniedziałek”) — 241; B. Gardowska — Krasnodębska („Sieci”) — 191; W. Goryńska („Pieta”) — 186; W. Podolski („Kopanie szparagów”) — 105; po zatem dziesiątki zamówień padły na prace T. Kulisiewicza, St. Mrożewskiego, L. Gardowskiego, S. Hładkówny, L. Tyrowicza, T. Sopoćki, W. Wasowicza, M. Duninówny, T. Manteuffla.

Ogłaszamy nową subskrypcję!

Doroczna subskrypcja drzeworytów, organizowana przez „ABC” stała się już tradycją. Gdy zbliża się Gwiazdka, czytelnicy nasi oczekują, iż będą mogli zrobić sobie samą, czy też swoim bliskim prezent z drzeworytu, nabytego na subskrypcji.

Już w październiku otrzymaliśmy szereg listów z prośbą o powtórzenie subskrypcji i z zapytaniami, czy aby subskrypcja naprawdę się odbędzie. Możemy uciechy miłośników grafiki, że nie tylko ogłaszamy w dniu dzisiejszym rozpoczęcie subskrypcji, ale zarazem że jest to subskrypcja w której obok czarnych, wezmą udział również barwne drzeworyty.

Równocześnie zamieszczamy w numerze reprodukcje drzeworytów zgłoszonych do subskrypcji. Wśród ich autorów znajdują czytelnicy starych znajomych z pierwszej i drugiej subskrypcji. Zgłosili więc ochotnie swój udział: prof. Edmund Bartłomiejczyk, Stanisław Ostoja-Chrostowski, Tadeusz Cieślowski, Marja Dunin, Bogna Gardowska-Krasnodębska, Ludwik Gardowski, Wiktoria Goryńska, Salomea Hładki, Tadeusz Kulisiewicz, Edward Manteuffel, Stefan Mrożewski, Wiktor Podolski, Konstanty Sopoćka, Ludwik Tyrowicz i Wacław Wasowicz.

Ponadto po raz pierwszy nadesłali w tym roku swe prace: Marja Rużycka i Konrad Szrednicki, w sumie więc subskrypcja obejmuje 17 drzeworytów, zgłoszonych przez tyluż artystów.

Do wyboru

Subskrypcja tegoroczna przynosi wszystkim naszym czytelnikom miłą niespodziankę. Zorganizowa-

liśmy subskrypcję w ten sposób, aby dać artystom możliwość przygotowania i zgłoszenia pięknych dwu- i trój-, a nawet wielobarwnych drzeworytów.

Drzeworyt barwny stwarza artysty bardzo szerokie możliwości kompozycyjne, urozmaicenia techniki wykonania, dania całego bogactwa walorów graficznych i osiągnięcia niezwykłego efektu. W nowoczesnym wnętrzu drzeworyt barwny posiada wielką wartość dekoracyjną i doskonale harmonizuje z prostotą całości.

Równocześnie jednak jest bardzo wielu zwolenników wyłącznie drzeworytu czarno-białego, znajdujących najciekawsze wypowiedzi właśnie w tym typie drzeworytów.

Uważają oni, że czarny drzeworyt jest najszlachetniejszą techniką grafiki i że jego białoczarne zestawienia i kontrasty, cała gama półtonów szarych, tworzą efekty tak odrębne i swoiste

piękne, iż nie można ich równać z innymi technikami graficznymi. W ramach białego passe-partout występuje wyrażenie czarna plama drzeworytu, skonstruowana jeszcze jasnymi polami, pozostawionymi w rycinie przez artystę. Wreszcie — w czarnym drzeworycie najbardziej odczuwa się pierwotne tworzywo: płaszczyzną drzewną, rytą dłutem i rylcem grafika.

Dlatego też, aby zadowolić upodobania obu stron, część drzeworytów tegorocznej subskrypcji jest barwna a część — czarno-biała, tak, jak w dwóch subskrypcjach poprzednich.

Jak powstaje drzeworyt

Technika drzeworytu polega, jak wiadomo, na tym, że artysta-grafik, ostrem narzędziem metalowym — które może być typu dłuta, rylca, igły lub noża — ryje, tnąc powierzchnię deski drewnianej. Każde zetknięcie rylca z drze-

wem zostawia na płycie ślad, wgłębinienie, zależnie oczywiście od kształtu narzędzia, od kierunku, w jakim prowadzi narzędzie ręka artysty, od siły przycisku. Po ukończeniu rycia w drzewie — tak, czy inaczej poryty, podziobany, klocek drzeworytniczy pociąga się farbą. Farba powleka miejsca nie wycięte — zatrzymuje się na pozostawionych wypukłościach, nie wchodząc we wgłębienia.

Gdy teraz przyłożymy do klocka kartę papieru i przyciśniemy ją prasą, te miejsca klocka, które chwyciły farbę odcisną się na papierze. W ten sposób — to, co artysta wyciął na klocku drzeworytniczym, na odbicie daje plamę białą, a to co artysta pozostawił — daje plamę czarną. Oczywiście to przedstawienie sprawy bardzo rzecz upraszcza, gdyż graficy stosując rozmaite metody cięcia deski drzeworytniczej i odpowiednio stopniując głębokość wycięcia — osiągną bogatą skalę półcieni po średnich między krańcową bielą i krańcową czernią. Widać to zresztą doskonale na naszych reprodukcjach drzeworytów. Dodajmy jeszcze, że drzeworytem nazywamy uzyskaną w wyżej opisanym sposobie odbitkę z klocka drzeworytniczego.

Ponieważ każda odbitka podpisana jest przez artystę i każda odbitka jest z klocka według jego wskazań, każdy drzeworyt musi być uważany za oryginał, co gwarantuje zresztą podpis artysty.

Wykonanie drzeworytu barwnego jest o wiele bardziej skomplikowane. Drzeworyt barwny wymaga przygotowania tylu klocków drzeworytniczych, ile ma być w drzeworycie kolorów. Z każdego klocka uzyskuje się odbitkę w jednym kolorze, na każdym więc klocku musi być wyryte tylko to, co ma wyjść na ostatecznej odbitce w danym kolorze. W momencie robienia odbitki, czyli drzeworytu, na jednej i tej samej karcie papieru wykonuje się najpierw odbitkę z pierwszego klocka, następnie z drugiego i t. d. za iennie od ilości kolorów, użytych w kompozycji.

To też cena drzeworytu barwnego znacznie przewyższa cenę czarno-białego i na wystawach plastycznych wynosi przeciętnie około 50 złotych. W naszej subskrypcji, dzięki jej szczególnym warunkom została ona obniżona

tak dalece, że najwyższa cena za drzeworyt barwny wynosi 12 złotych.

Warunki subskrypcji

Każdy z grafików zgłosił do subskrypcji jeden drzeworyt. Reprodukcyjne 17 drzeworytów zamieszczamy na 1-ej i 4-ej stronie, a poza tym osobno podajemy dokładny spis zgłoszonych prac.

Pod każdą reprodukcją znajduje się nazwisko autora, tytuł drzeworytu, określenie czy jest to drzeworyt czarny, czy też barwny i w tym drugim przypadku, określenie w ilu barwach wykonany jest oryginał, następnie — cena, oraz wymiary oryginału w centymetrach, bo drzeworyty zostały przeważnie bardzo zmniejszone w reprodukcji. W właściwych wymiarach oryginału, należy się orientować z cyfr, podanych w podpisie.

Każdy czytelnik może z reprodukcji wybrać sobie jeden, lub więcej drzeworytów i zapomocą kuponu (ów) zamieszczonego (ych) w dzisiejszym numerze (lub kuponów wyciętych z najbliższych następnych numerów „ABC”) zadeklarować gotowość nabycia wybranego (ych) drzeworytu (ów). Transakcja dojdzie do skutku, gdy na dany drzeworyt zgłosi się conajmniej 20 nabywców, ponieważ dopiero tak liczba umożliwi obniżkę ceny.

Praktyka dotychczasowych 2-ch subskrypcji mówi, że dotychczas nie zdarzył się wypadek braku dostatecznej liczby zamówień dla któregośkolwiek ze zgłoszonych do subskrypcji drzeworytów, to też sądzimy, że każdy subskrybent może być spokojny, iż wybrany przez siebie drzeworyt zakupi po niższej cenie subskrypcyjnej.

Codziennie dla orientacji czytelników będziemy ogłaszać liczbę zgłoszeń, jakie padły na poszczególne drzeworyty.

Kupony nadsyłać można (lub składać w redakcji) począwszy od dnia dzisiejszego. Kupony składać można w redakcji, bądź przysyłać pocztą do dnia 18 listopada. Dla zgłoszeń z prowincji mianowicie będzie data stempla pocztowego. Po tym terminie zgłoszeń przyjmować już nie będziemy. Obniżka cen drzeworytów, zadeklarowana przez artystów, ważna jest tylko na czas trwania subskrypcji.

Wszystkie drzeworyty, które są przedmiotem subskrypcji, kosztują przez czas trwania naszej akcji 7 — 12 złotych, podczas gdy na wystawach normalnie kosztują 20 — 50 zł.

Zamówione kuponami drzeworyty będą do odebrania dla czytelników warszawskich, bądź też będą wysyłane czytelnikom poza warszawskimi począwszy od dn. 30 listopada. Czytelnicy poza warszawscy otrzymają drzeworyty za pobraniem pocztowym, z dołączeniem kosztów przesyłki i opakowania. Czytelnicy warszawscy będą mogli odebrać zamówione drzeworyty w redakcji po opłaceniu zadeklarowanej sumy. Każdy drzeworyt będzie własnoręcznie podpisany przez autora.

W obecnej fazie subskrypcji redakcja pieniędzy nie przyjmuje, bowiem dojdzie do skutku transakcji zależnie jest od zgłoszenia się conajmniej 20 osób na poszczególne drzeworyty.

Na jednym kuponie można zgłosić tylko jeden drzeworyt. Kto pragnie zgłosić więcej zamówień, (a każdy ma prawo!) musi to uczynić na kilku kuponach, bądź też oczekując na następne kupony, które w ciągu tygodnia będziemy zamieszczać codziennie w A. B. C.

Wystawa

Wszystkie drzeworyty, które reprodukuje w numerze są od dziś wystawione w redakcji ABC (ul. Nowy Świat 22, w podwórzu, trzecie wejście w lewej oficynie).

Wystawa dziś w niedzielę otwarta jest tylko od godz. 12-ej do 2-ej, począwszy zaś od jutra (poniedziałek) będzie otwarta codziennie tylko od godz. 5-ej do 7-ej popołudniu. Wstęp, oczywiście bezpłatny.

KONSTANTY SZREDNICKI

„PRZED DWORKIEM”

Drzeworyt czarny. Rozmiary oryginału 14 cm. × 19 cm. Cena 8 zł.

17 drzeworytów zgłoszonych do subskrypcji

NAZWISKO AUTORA	TYTUŁ	RODZAJ DRZEWORYTU	ROZMIARY ORYGINAŁU	CENA
1. Prof. Edmund Bartłomiejczyk	„W lesie”	Trójbarwny (niebiesko-zielono-brunatny)	19 cm. × 24,5 cm.	12 zł.
2. Stan. Ostoja-Chrostowski	„Zraniony jeleni”	Dwubarwny (kolor brązowo-różowy i czarny)	10 cm. × 12 cm.	8 zł.
3. Tadeusz Cieślowski	„Kamienne schodki”	Dwubarwny (brązowo-ceglasty)	13 cm. × 18 cm.	9 zł.
4. Marja Dunin	„Madonna”	Wielobarwny, ręcznie kolorowany	24 cm. × 33,5 cm.	10 zł.
5. Wiktoria Goryńska	„Pstrokata angora”	Trójbarwny (czarno-zielono-brunatny)	29 cm. × 35 cm.	9 zł.
6. Salomea Hładki	„Wiosna”	Dwubarwny (czarno-zielony)	17 cm. × 18,5 cm.	10 zł.
7. B. Gardowska-Krasnodębska	„Stary port”	Dwubarwny (brązowo-czarny)	28,5 cm. × 25 cm.	12 zł.
8. Ludwik Gardowski	„Satyr i bachantka”	Dwubarwny (zielono-czarny)	21 cm. × 25 cm.	10 zł.
9. Tadeusz Kulisiewicz	„Muzykanci”	Czarny	23 cm. × 31,5 cm.	8 zł.
10. Stefan Mrożewski	„Kościołek św. Jana w Poznaniu”	Czarny	30 cm. × 28 cm.	10 zł.
11. Edward Manteuffel	„Warszawa”	Dwubarwny (czarno-zielony)	19 cm. × 16 cm.	10 zł.
12. Wiktor Podolski	„Nad morzem”	Dwubarwny (niebiesko-brunatny)	20 cm. × 16 cm.	10 zł.
13. Marja Rużycka	„Obrazek wiejski”	Czarny	17 cm. × 17 cm.	7 zł.
14. Konstanty Sopoćka	„Chrystus uśmierający burzę”	Czarny	5 cm. × 9,5 cm.	7 zł.
15. Konstanty Szrednicki	„Przed dworkiem”	Czarny	14 cm. × 19 cm.	8 zł.
16. Ludwik Tyrowicz	„Śniadanie na trawie”	Czarny	30 cm. × 24 cm.	8 zł.
17. Wacław Wasowicz	„Dziewczyna z koszem”	Czarny	13 cm. × 18 cm.	7 zł.

Do Redakcji ABC

Warszawa, ul. Nowy Świat 22.

Niniejszem zgłaszam gotowość nabycia drzeworytu

(nazwisko autora)

(tytuł dzieła)

w cenie subskrypcyjnej _____ zł.

W razie gdy na drzeworyt powyższy zgłosi się conajmniej 20 nabywców i redakcja „ABC” ogłosi, że transakcja doszła do skutku, zobowiązuję się zakupić drzeworyt po wyżej zadeklarowanej cenie.

Imię, nazwisko i zawód subskrybenta: _____

Dokładny adres: _____

Objaśnienie: Kupon powyższy należy wypełnić, wyciąć i nadesłać do redakcji najpóźniej do dnia 18 b. m. W rubryki kuponu należy wpisać nazwisko autora drzeworytu, który pragnie się nabyć, tytuł drzeworytu oraz cenę według informacji znajdującej się pod każdą z reprodukcji zamieszczonych w dzisiejszym numerze. Na jednym kuponie można zamówić tylko jeden drzeworyt. Kto chce zamówić więcej drzeworytów (a każdy ma prawo), powinien zakupić bądź to większą ilość dzisiejszego numeru bądź też zaciękać na następne kupony, które drukować będziemy w „ABC” przez tydzień. Najbliższy kupon ukaże się już jutro.

Do Redakcji ABC

Warszawa, ul. Nowy Świat 22.

Niniejszem zgłaszam gotowość nabycia drzeworytu

(nazwisko autora)

(tytuł dzieła)

w cenie subskrypcyjnej _____ zł.

W razie gdy na drzeworyt powyższy zgłosi się conajmniej 20 nabywców i redakcja „ABC” ogłosi, że transakcja doszła do skutku, zobowiązuję się zakupić drzeworyt po wyżej zadeklarowanej cenie.

Imię, nazwisko i zawód subskrybenta: _____

Dokładny adres: _____